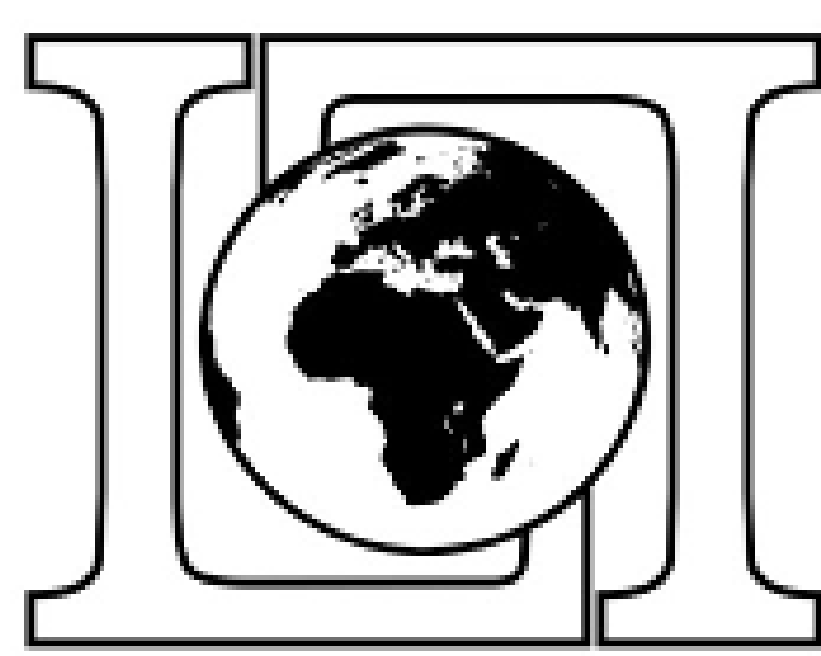
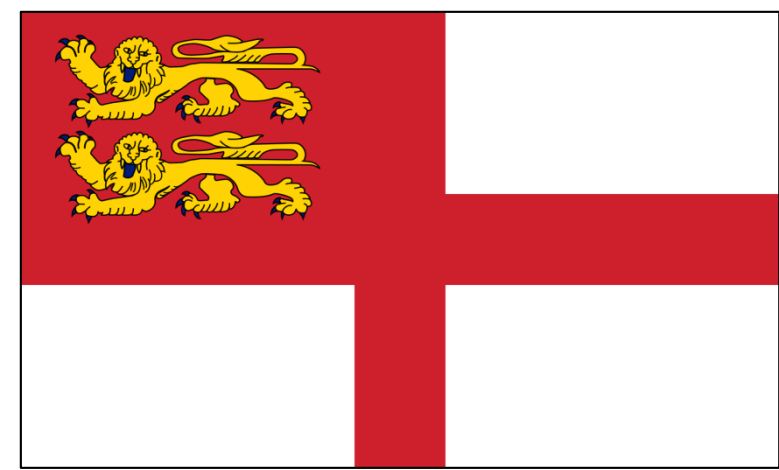

Sarkézština

Sark Norman / Serčiês

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Buon jûr, cûme či'k t'ês?

Základní informace

- původní románský jazyk ostrova Sark
- archaická varieta ostrovní normanštiny
- jako samostatná větev od 16. století
- příbuzná jerseyštině a guernseyštině
- v 19. století částečná francizace
- do pol. 20. století hlavní jazyk ostrova
- po II. sv. válce zahájena anglicizace ostrovní populace a dramatický ústup původního jazyka z veřejného života

Současný stav

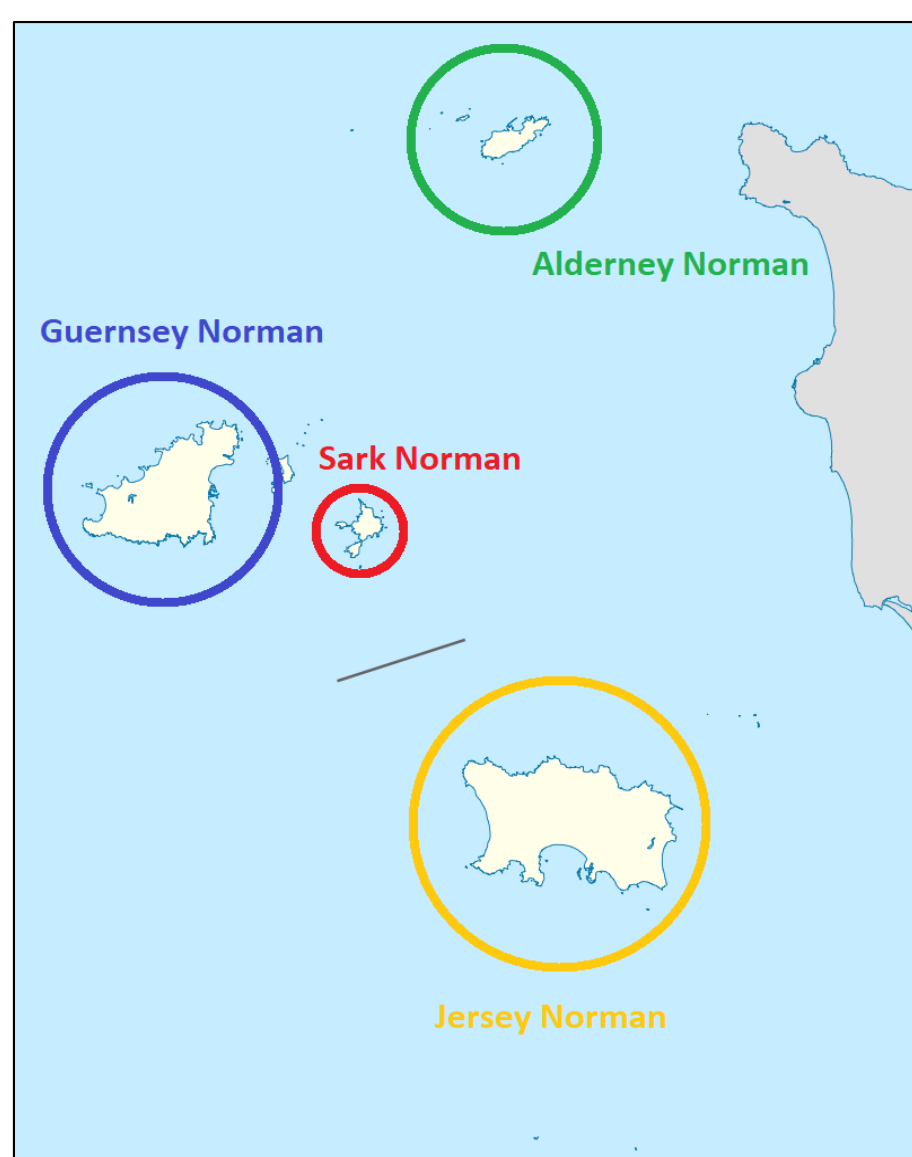
- poslední **čtyři rodilí mluvčí** (2019)

Ostrovní stát Sark v Lamanšském průlivu zahrnuje tzv. Velký Sark, poloostrov Malý Sark a průlivem oddělený ostrov Brecqhou.

Ostrovní stát Sark

- leží u francouzského pobřeží v Lamanšském průlivu
- spolu s Guernsey, Alderney a Jersey tvoří tzv. Normanské ostrovy
- není součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska
- do roku 2008 považován za poslední feudální stát v Evropě
- počet obyvatel se pohybuje okolo 500 obyvatel (z toho 400 autochtonních)

Distribuce čtyř historických variet ostrovní normanštiny.

Tradiční sarkézský oběd (dušené vepřové s kořenovou zeleninou spolu s trhaným knedlíkem s rozinkami) je dnes připravován výjimečně.

Charakteristické znaky sarkézštiny

- 1) zachování archaické podoby galorománské palatalizace oproti jiným severofrancouzským jazykům + obecně vysoká míra palatalizace, např.:

„dž“	j'êmediês	čti [džemďáj]	ve fr. „ž“/„š“
„ť“	une čiêre	čti [ü'n tér]	ve fr. „š“
„č“	un čan	čti [ü'n ča'n]	ve fr. „šj“
„lj“	du ljêt	čti [dü ljet]	ve fr. „l“

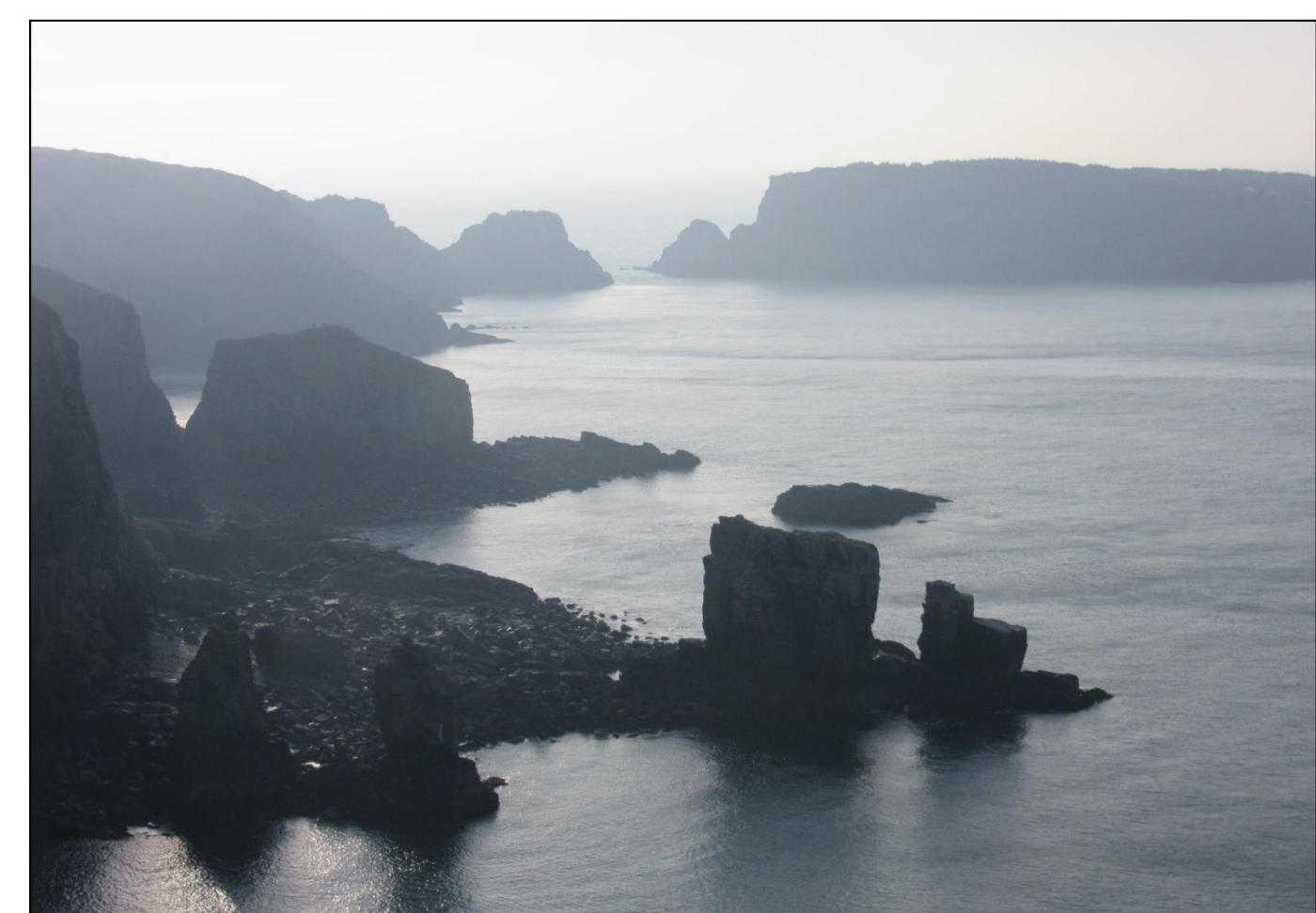
- 2) vysoká míra variability diftongů v závislosti na pozici, kontaktu a intonaci, viz např. změny výslovnosti hlásky „e“ :

„e“	Ch'êt man pêre.	„we“	Ch'êt man pêre.
„ój“	Je devize l'serčiês.	„áj“	Cûme či'k t'ês.
„á“	Č'êt k'êt chunna?	„wae“	Ch'êt a mē.

- 3) koexistence dvou „variet“ podle výslovnosti hlásky „r“

Na ostrově Sark čeká na případné provinilce nejmenší funkční vězení na světě.

Sark je znám pro množství jeskyní a útesů, které lemují jeho pobřeží.

Zajímavosti o sarkézštině

- Britský panovník, coby vévoda normanský, přijímá od nástupce zesnulého pána ze Sarku lenní slib dle staré tradice v sarkézské normanštině.
- Poslední oficiální listina sarkézského parlamentu vydaná v normanštině byla blahopřejná adresa princů Charlesovi a lady Dianě k uzavření jejich sňatku v roce 1981.
- Sarkézština prostřednictvím románu Victora Huga obohatila v roce 1866 lexikum francouzského jazyka o nový termín pro chobotnici („pieuvre“) – v současné době tak vedle čtyř posledních mluvčích zná alespoň jedno sarkézské slovo **okolo čtvrt miliardy lidí**.

Sarkézská chobotnice, která v roce 1859 napadla syna V. Huga v okolí ostrova a díky níž byla v roce 1866 obohacena francouzština o sarkézský termín pro chobotnici, „pieuvre“.

Dokumentace a revitalizace

- první pokusy Sarkézanů o záchranu původního jazyka již od 50. let 20. století
- jediné dva profesionální terénní výzkumy ve 20. století (P. Basseur 1975, A. Liddicoat 1985)
- v roce 2016 zahájen výzkumný projekt a proces dokumentace a kodifikace za finanční podpory Grantové agentury Univerzity Karlovy a skrze program Specifického vysokoškolského výzkumu
- od roku 2018 do revitalizace zapojena sarkézská základní škola

Obrazová dokumentace/zdroje:

- Ostrov Sark (letecký pohled), Wikimedia, autor: CAPPER, Phillip
- La pieuvre (malba), Wikimedia, autor: HUGO, Victor
- Fotografie (archiv Martina Neudörfla)

Reference/zdroje:

- NEUDÖRFL, Martin. Kodifikace ortografického zápisu jazyka ostrova Sark, 2017

facebook
twitter
instagram

Ústav románských studií FF UK

zakladni-soucast.ff.cuni.cz
e-mail@ff.cuni.cz